

UGOVOR O POMORSKOJ AGENCIJI

Prof.dr. Vojslav Borčić
Pravni fakultet u Rijeci

UDK 347.762:347.795
Stručni rad
Primljeno: studenoga 1994.

Hrvatski Pomorski zakonik je učinio bitan pomak u reguliranju ugovora o pomorskoj agenciji. Time se hrvatsko zakonodavstvo svrstava među rijetke u Europi koji ovaj ugovor sui generis i status pomorskog agenta kao subjekta reguliraju u pomorskim zakonima. Takav se ugovor uvelike razlikuje od sličnih poslova trgovačkog i građanskog prava. Poslovi pomorskog agenta bitni su sastojci ugovora, a Zakonik ih definira kao zastupanje, posredovanje i pomaganje nalogodavatelju u pomorskom poslovanju. Istaknuti su posebni poslovi kao prihvaćanje i otpremanje brodova i posredovanje pri zaključivanju ugovora o iskorištavanju pomorskih brodova.

Propisane su osnovne obveze i prava pomorskih agenata, posebice dužnost isticanja osobitosti agenta i pravo na osiguranje predujma za pokriće nagrade i troškova. Pomorski agent može na osnovi izričite ovlasti potpisati ugovor u ime i za račun obiju strana ugovora o iskorištavanju pomorskih brodova. Veće su ovlasti agenta kojemu nalogodavatelj daje opću punomoć. Prema zakonu ministar, nadležan za poslove pomorstva, donosi Pravilnik o uvjetima poslovanja pomorskih agenata. Pitanjem pomorskih agenata bave se danas i međunarodne organizacije, kao UNCTAD koji je izradio minimum standarda za pomorske agente te CMI i FONASBA, koji rade na smjernicama za djelatnost pomorskih agenata i s tim u svezi izradili su upitnike o sadašnjem stanju ovoga važnog posla u pomorstvu.

UVOD

Osmi dio Pomorskog zakonika (PZ) sadrži odredbe o Ugovorima pomorskog prava. Tu su četiri glave: Ugovor o gradnji broda, Ugovori o iskorištavanju brodova, Ugovor o pomorskoj agenciji i Ugovor o pomorskom osiguranju. Namjera zakonodavca bila je, očigledno, normirati u pomorskom pravu ugovore koji imaju posebnosti u odnosu na one trgovačkoga prava. I zaista, radi se o ugovorima "sui generis" koji se razlikuju od Ugovora o gradnji, agenciji

(zastupanju, posredovanju), prijevozu i osiguranju kojih u nas odredbe nalazimo u Zakonu o obveznim odnosima.¹

Ugovori o iskorištavanju brodova mnogobrojni su, neki imenovani, a drugi ne.

Ipak je zakonodavac nedosljedan u ovom dijelu PZ-a, jer se posebnost ugovora morala ogledati i u njihovom nazivu, što je učinjeno samo za ugovore o pomorskoj agenciji i pomorskom osiguranju, pa valja atribut "pomorski" dodati i ugovorima o gradnji i onima o iskorištavanju brodova.

Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (ZPUP) bivše Jugoslavije iz 1978. koji je stupio na snagu 1. siječnja 1978. imao je istu diobu ugovora s pridjevom plovidbeni, obuhvativši tako iste ili slične ugovore plovidbena prava (unutrašnjih plovni putova).²

Sukladno prijelaznoj odredbi točke 3., stavka 1., članka 1053. Pomorskog zakonika, ZPUP prestaje važiti u dijelu koji se odnosi na pomorsku plovidbu. Tako do donošenja novih propisa o unutrašnjoj plovidbi imat ćemo dvojni režim glede spomenutih ugovora unutrašnje plovidbe.

Pomorski zakonik zadržao sustavnu podjelu ugovora iz Zakonika o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi.

U osmom dijelu, glavi trećoj Zakonika u člancima 687.- 696. sadržane su odredbe o Ugovoru o pomorskoj agenciji.

Tako se slično, u inače rijetkim evropskim pomorskim zakonicima koji o tomu imaju odredbe, ova materija svrstava u specifične ugovorne obvezne odnose; odnosno ugovore o pomorskim uslugama.³

U Europi jedino talijanski zakonik ima odredbe o pomorskom agentu u poglavlju koje govori o osobama sudionicima u plovidbenom pothvatu.⁴

Dilema o mjestu normi o pomorskom agentu javila se i kod nas pri izradi teksta Zakonika, ali je prevladalo stajalište da zadržimo te odredbe u ugovorima, jer Zakonik i nema zasebno poglavlje o osobama, vlasniku broda, brodaru, zapovjedniku, gdje bi mogao sustavno biti i pomorski agent.

Uvodno treba reći da je u međunarodnim razmjerima pozornost za osobitosti pomorskih agenata, ugovornog reguliranja njihovih prava i obveza, utvrđivanje njihova poslovanja uočeno posebice u posljednje vrijeme.

Tako je Konferencija Ujedinjenih naroda za trgovinu i razvoj (UNCTAD) izradila tzv. Unctadove Standarde o minimumima standarda za pomorske

¹ Zakon o obveznim odnosima bivše Jugoslavije objavljen je 26. svibnja 1978. (Sl. 1. SFRJ, 29.(78.) Hrvatska je preuzela 8. listopada 1991. (NN 53./91.).

² Zakon je objavljen u Sl. listu SFRJ, br. 22./77., a recepiran u Hrvatskoj u listopadu 1991. (NN 53./91.).

³ Cfr. poljski pomorski zakonik od 1961., članci 191.- 203., i Bugarski zakonik o trgovačkoj mornarici od 1970., članci od 222.-230.

⁴ Cfr. Talijanski zakonik o pomorskoj, unutrašnjoj i zračnoj plovidbi - članci 287.-291.

agente⁵, a Međunarodni pomorski odbor (CMI) među novije teme rasprave uvrstilo je i pitanje pomorskoga agenta pa ću se i na to osvrnuti.

U prvom ću redu ukazati na odredbe PZ-a o pomorskom agentu ističući razlike i novine u odnosu na ZPUP.

ANALIZA ZAKONSKOG TEKSTA

Pomorski zakonik sadrži deset članaka koji reguliraju ugovor o pomorskoj agenciji. To su članci 687.- 696., s tim što članak 1043. sadrži ovlasti i dužnosti ministra nadležna za pomorstvo za donošenje posebna Pravilnika o uvjetima za obavljanje djelatnosti pomorskoga agenta. Na ovo pitanje vratit ću se s prijedlozima "*de lege ferenda*".

Radi detaljnijega prikaza zakonskih rješenja treba usporediti norme PZ-a s onima ZPUP-a, navodeći sličnosti i razlike.

Prva je razlika u samom nazivu ugovora. Tautološki naziv iz Zakona iz 1977. - ugovor o plovidbenom agencijskom poslu⁶ zamijenjen je ispravno imenovanim ugovorom o pomorskoj agenciji. U samom tekstu zadržana su rješenja iz Zakona iz 1977. ne dijeleći ugovor prema djelatnosti pomorskog agenta.

Prva dva članka Zakonika gotovo su identična odgovarajućim člancima ZPUP-a. U članku 687. Zakonika definiran je Ugovor o pomorskoj agenciji čiji su bitni sastojci zastupanje, posredovanje i pomaganje u pomorskom poslovanju za što pomorskom agentu pripada nagrada i naknada troškova.

Radi se, prema tomu, o dvostrano obveznom ugovoru.

U članku 688. navode se egzemplifikativno poslovi pomorskog agenta s razlikom da u primjerima poslova pomorskog agenta novo je "posredovanje pri opskrbi broda zalihama". Time je dopunjen popis uobičajenih svakodnevnih poslova agenta, ali nije iscrpljen.

Nema podjele na vrste agenata prema poslovima i nalogodavateljima kako čine spomenuti poljski i bugarski zakonici. Nema sumnje, međutim, da pri obavljanju pomorskoagencijske djelatnosti nalogodavatelj agenta može biti vozar ili osoba zainteresirana za teret ili osiguranje.

Poslovi pomorskoga agenta su prema zakonu zastupanje, posredovanje i pomaganje koje pomorski agent obavlja na osnovi opće ili posebne punomoći.

Dok je značenje pojmova zastupanja i posredovanja moguće naći u analognim poslovima građanskoga ili trgovačkoga prava, pomaganje je zaseban sastojak ugovora, i to stvarno bitni (*essentialis negotii*).

Treba primijetiti da je u svim ugovorima o djelu ili uslugama ugrađeno pomaganje nalogodavatelju, odnosno naručitelju. U slučaju pomorskog agenta

⁵ Ispitati ispravu General UNCTAD/ST/SHIP/13 od 7. rujna 1988. (UNCTAD MINIMUM STANDARDS FOR SHIPPING AGENTS).

⁶ Cfr. članci 680.- 688. ZPUP-a.

zakonski određeni sadržaj ugovora čini osobitost pravna posla, koje uz obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u pomorskom poslovanju čine ugovor o pomorskoj agenciji ugovorom "*sui generis*".

Odredba članka 687. čini posao dvostrano obveznim. Tu valja primijetiti da je još rimsko pravo normiralo nalog (mandat) kao nenaplatni posao. To je pravilo ostalo u svim sličnim poslovima građanskoga prava kao u ugovoru o mandatu, ugovoru o punomoći, ugovoru o zastupanju ili u kvazikontraktima kao što je poslovodstvo bez naloga.

Ovi ugovori gdje su preuzeti u trgovačkom pravu, tj. u pravnim sustavima koji poznaju dualitet građanskog i trgovačkog prava, u pravilu su naplatni jer smisao trgovca je zarada.

Ipak mislim da nagrada za zastupanje, posredovanje i pomaganje pomorskog agenta nije stvarno bitni sastojak ugovora, ne ugovaranje koje čini ugovor apsolutno ništavnim.

Radije bih rekao da se radi o pravno bitnom elementu ugovora, jer je nedvojbeno da agenteve dužnosti i obveze stoje i kada nema nagrade. Uostalom nagrada je uvijek određiva, a pogotovo su to troškovi.⁷

Drugim riječima, agenteve obveze, koje jesu jedino stvarno bitni sastojak ugovora, stoje, bez obzira je li ugovorena ili nije nalagodavateljeva obveza plaćanja nagrade troškova.

Članak 688. egzemplifikativno navodi poslove pomorskog agenta uz pretpostavku da su to posebice oni poslovi koji se odnose na plovidbu, brodove i njihovo iskorištavanje, a osobito:

- a) prihvaćanje i otpremanje brodova;
- b) posredovanje pri sklapanju ugovora o iskorištavanju brodova, kupoprodaji, gradnji i popravku brodova, osiguranju brodova, tereta i interesa, opskrbi zalihama, popunjavanju posadom te na brigu o posadi broda i putnicima.

Time nisu navedeni svi poslovi, ali jesu oni koji ugovoru daju posebitost.

Nema podjele na vrste agenta prema poslovima i nalagodavateljima kako čine spomenuti poljski i bugarski zakonic. Nema dvojbe, međutim, da pri obavljanju pomorskoagencijske djelatnosti nalagodavatelj agenta može biti vozar ili osoba zainteresirana za teret ili osiguranje.

Bitna je razlika u članku 689., a odnosi se na Ugovor o pomorskoj agenciji zaključen na osnovi opće punomoći. Prema toj normi ako se radi o generalnom agentu, ovaj može obavljati "sve poslove ili sve poslove određene vrste iz njegove djelatnosti", što odgovara u cijelosti načelu građanskoga prava, prema kojem punomoćnik kojem je dana opća punomoć može obavljati samo neke, ali i sve (pravne) poslove koji dolaze u redovito poslovanje.⁸ Plovidbeni je zakon bivše Jugoslavije pogrešno sadržavao normu koja je opću punomoć

⁷ Cfr. Borčić "Pomorski agent" II. izdanje - Pomorski fakultet Rijeka 1992., str. 85. i dalje.

⁸ Ispitati članak 91. Zakona o obveznim odnosima.

vezivala na njezino vremensko trajanje, dok opseg poslova punomoćnika (agenta) nije bio relevantan.

Bitna je u tom članku odredba stavka 2. u svezi sa stavkom 3. Naime, tu se predviđa da ugovor o pomorskoj agenciji na temelju opće punomoći mora biti sklopljen u pisanom obliku. Takvu je odredbu sadržavao i ZPUP u članku 681., ali nije predviđao posljedice u slučaju da formi nije udovoljeno, dok Pomorski zakonik to izričito čini. Prema stavku 3., članka 689. ugovor o agenciji, zaključen na osnovi opće punomoći a koji zaključen u pisanom obliku, ne proizvodi pravne učinke. Oblik ugovora ne služi "*ad probationem*", nego je uvjet za njegovo postojanje. Radi se o kogentnom propisu, nepridržavanje kojega čini pravni posao nepostojećim, apsolutno ništavim.

U sumnji o granicama opće punomoći pretpostavlja u pravcu ovlaštenja obavljanje poslova prihvaćanja i otpreme brodova, dok za agenta kojega je djelovanje isključivo posredovanje pri sklapanju ugovora o iskorištavanju brodova ona isključuje posredovanje pri zaključivanju brodarskih ugovora na vrijeme za cijeli brod (*time charter*) i ugovora o zakupu (*bareboat charter ili charter by demise*).

Ograničenje redovitih ovlasti pomorskoga agenta nema pravna učinka ako treća osoba koja stupa u doticaj s agentom za to nije znala ili morala znati prema okolnostima slučaja.

Zakonodavac je smatrao da treba podcrtati neka agentova prava i dužnosti uz one iz Zakona o obveznim odnosima koje su zajedničke svim gospodarstvenicima.

Ovdje je norma iz članka 692. koji dopušta pomorskom agentu potpisivanje u ime i za račun obiju ugovornih stranaka ugovora o iskorištavanju brodova. To je slika postojeće prakse, a i neka druga zakonodavstva to predviđaju.⁹

Pitanje "otkrivena", "neotkrivena" nalogodavatelja¹⁰ riješeno je u članku 693. PZ-a koji propisuje da ako agent ne navede da nastupa u svojstvu agenta (*as agent*), smatra se da radi u svoje ime u odnosu na osobu u dobroj vjeri.

Tako dolazimo do kraja teksta gdje su sadržane najveće novine u ovoj oblasti, u odnosu na ZPUP. Potupno novi članak 694. Pomorskog zakonika daje pomorskom agentu izričito dva prava koja su često bila sporna. Prvo je pravo pomorskoga agenta tražiti predujam za naknadu troškova i nagradu. Predujam troškova od posebna je značenja kada je znano da troškovi činjeni za nalogodavatelja u relativnom iznosu iznose 80% ukupnoga računa otpreme pomorskoga agenta, a u apsolutnom iznosu nerijetko prelaze svotu od više desetaka tisuća američkih dolara.

Na osigurati polog znači naveliko uvećati rizik pružatelja usluga agentovu nalogodavatelju, pogotovo strancu.

⁹ Čl. 192., par.3. Poljskoga pomorskog zakona - Borčić, o.c. Prilog na str. 148.

¹⁰ Cfr. Boowstead "On Agency", London 1959., str. 1.

Valja, ipak, istaknuti da je traženje predujma pravo, ali ne i dužnosti agenta. U drugim pravnim sustavima ima različitih rješenja toga pitanja.

Talijani su to pitanje riješili zakonom, gdje je propisana dužnost agenta da osigura pokriće za takve troškove, pa je čak zapriječena kaznena odgovornost pomorskog agenta u slučaju ne osiguranja predujma.¹¹ Vrlo je važno za pomorskog agenta osiguranje predujma za njegove režijske troškove i nagradu, iako je to daleko niža stavka računa otpreme.

Druga je novina što Pomorski zakonik daje pomorskom agentu pravo pridržaja na imovini nalogodavatelja. Pretpostavka za retenciju je držanje stvari. Nalogodavateljeva imovina koja može biti, a često je u agentovom držanju, su novčana sredstva koja pomorski agent prima na račun u ime i za račun mandata. To su primjerice vozarine, prevoznine, naknade za prekostojnice i slično. O pridržaju na brodu ili drugom vozilu nalogodavatelja ne može biti riječi jer nedostaje faktično stanje detencije. Moguć je međutim pridržaj na spremnicima - kontejnerima koji su danas često u detenciji pomorskim agentima, posebice onima koji su poduzetnici multimodalnog prijevoza robe.

U inozemnoj literaturi prijeporno je pravo pomorskog agenta na pomorske privilegije na brodu, njegovim pripadnostima i uzgrednostima ili civilnim plodovima, za njegove tražbine prema vlasniku broda.¹² Mislimo da pomorski agent ima to pravo na osnovi članka 250.,stavka 1.,točke 5. Pomorskoga zakonika kada tražbina izlazi iz poslova koje zapovjednik čini izvan brodarova sjedišta, radi očuvanja broda ili nastavka putovanja.¹³

Tražbine pomorskog agenta smatraju se pomorskim zahtjevima (*maritime claim*) i na njih se primjenjuje članak 878.,stavak 2.,točka 10. Zakonika o izvršenju radi namirenja novčane tražbine na brodu, u svezi s izdacima agenta za račun broda, vlasnika broda ili brodara glede broda.¹⁴

Iz navedenoga može se zaključiti da se na agenta mogu proširiti blagodati ograničenja ili isključenja odgovornosti, kadgod to mogu činiti agentovi nalogodavatelji. To se posebice odnosi na agente brodara ili vlasnika broda, gdje je ograničenje odgovornosti gotovo pravilo.

Isticanje prigovora ograničene odgovornosti posebice dolazi u obzir kada agent propusti istaći izričito svoju osobinu pomorskoga agenta.

SUPSIDIJARNA VRELA

Posljednji članak poglavlja o ugovoru o pomorskoj agenciji ima odredbu prema kojoj uvjete za obavljanje djelatnosti pomorskog agenta donosi ministar.

¹¹ Ispitati zakon 135., od 4. travnja 1977. - "o disciplini profesije pomorskog agenta" - objavljen u Gazzetta Ufficiale br.109., od 22. travnja 1977.

¹² Za detalje ispitati Borčić, o.c.54. i 55.

¹³ Odredba je recipirana iz Međunarodne konvencije za izjednačenje nekih pravila o hipoteci i privilegijama iz 1926. koja ne obvezuje Hrvatsku.

¹⁴ To se založno pravo temelji na Međunarodnoj konvenciji za izjednačenje nekih pravila o privremenom zaustavljanju brodova iz 1952. godine koje je Republika Hrvatska stranka na osnovi notifikacije o sukcesiji (Vidi Odluku. NN - Međ.ugovori br.1., od 14. studenoga 1992.).

U zadnjoj fazi prije usvajanja zakona javila se misao da je nadležnost Ministarstva prijeporna za propisivanje takvih uvjeta. Takve primisli su se javljale i za norme ugovora o gradnji brodova, što je, dakako, posve neutemeljeno. Na sreću, zbog posebnosti ugovora o pomorskoj agenciji, ta je odredba zadržana i avalirana u članku 1043. Zakonika prema kojem ministar nadležan za pomorstvo donosi takav propis u roku od tri godine od dana stupanja na snagu Zakona.

No, radi se o podzakonskom propisu koji će sadržavati upravo uvjete potrebite za obavljanje djelatnosti.

Međutim, na odnose iz ugovora o pomorskoj agenciji koji nisu uređeni Pomorskim zakonikom u članku 4. primijenjuju se, uz podzakonske propise, drugi zakoni i običaji. Tu su u prvom redu Zakon o obveznim odnosima koji će doći do primjene kad god Pomorski zakonik, kao specijalni, nema norme.

Tu su propisi o zastupanju, punomoći, nalogu, trgovačkom zastupanju, posredovanju i poslovodstvu bez naloga. Sve dužnosti agenta koje nisu propisane u Pomorskom zakoniku izlaze iz spomenutih poslova građanskoga (trgovačkoga) prava, a tako i obveze, ovlaštenja, uvjeti, rokovi, početak, trajanje i prestanak ugovora.

Glede statusnih pitanja koja se odnose na pomorskog agenta do primjene dolaze opće norme važeće za trgovačka društva iz Zakona o trgovačkim društvima koji je stupio na snagu, ali se ne primijenjuje do 1.siječnja 1995.godine.

Sa stajališta pomorskih agenata može biti zanimljivo pitanje propisivanja posebnih uvjeta za obavljanje pomorske agencijske djelatnosti. S obzirom na navedene ovlasti ministra za poslove pomorstva, pitanje je odnosnoga posebnoga podzakonskoga propisa i opće zakonske norme, tj. Zakona o trgovačkim društvima.

Udruga pomorskih agenata Hrvatske izradila je prijedložak takvih uvjeta na koje će se osvrnuti *de lege ferenda*. Oni se sada razmatraju pri nadležnom Ministarstvu i nema zapreke za njihovo skoro donošenje.

UVJETI ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI POMORSKOG AGENTA

U članku 1043.,stavku 1.,točki 41. Pomorskog zakonika, ministar, nadležan za poslove pomorstva, donosi Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti pomorskoga agenta. Iako će takav Pravilnik zacijelo rješavati statusna i profesionalna pitanja pomorskih agenata, glava Zakonika o ugovoru o pomorskoj agenciji normira u članku 696. obvezu ministra na propisivanje takvih uvjeta, pa bi se oni u izvjesnom smislu mogli smatrati dopunskom normom u materiji ugovora.

U predložku koji se razmatra središnja su pitanja profesionalna, pa se rješava pitanje tko se može baviti profesijom. Potreban cenzus, tehnički uvjeti za rad i kvalifikacije agenata i vođenje posebnih upisnika za pomorske agente.

U nas, prema Zakonu o trgovačkim društvima, upis društva obavlja se u Upisnik koji vode trgovački sudovi, ali nije predviđeno vođenje drugih registara. Mislimo da je pitanje spomenuta upisa agenata moguće i korisno. Takva rješenja nalazimo osim u Italiji, u Ujedinjenom kraljevstvu (*chartered shipbrokers*) i Francuskoj (*courtier maritime*). Vjerujem da sličan upis može biti predmetom podzakonskoga propisa, a da bi upisnike mogle voditi lučke kapetanije.

Drugi dio predložka govori o pravima i dužnostima pomorskih agenata koja pitanja zadiru i u ugovorno ili izvanugovorno područje obveza. Prema tomu, žele se građanska pravna pitanja riješiti podzakonskim propisom, što se može dopustiti ako se na taj način šire tumači spomenuta odredba čl.696. PZ-a.

Na kraju predložak Pravilnika predviđa ovlasti Udruge agenata na donošenje pravila ponašanja, vođenje stegovnoga postupka i izrade Općih uvjeta poslovanja, što je razložno ako se pri tomu misli na vrstu ugovora po pristupanju (adhezijskog).¹⁵

MEĐUNARODNO REGULIRANJE POLOŽAJA POMORSKIH AGENATA

U međunarodnim razmjerima pitanjem agenata bave se danas UNCTAD i CMI. Konferencija Ujedinjenih naroda za trgovinu i razvoj pripremila je Minimalne standarde o poslovnoj etici i profesionalnom ponašanju za pomorske agente.¹⁶

Međunarodni pomorski odbor je 1992. odlučio proučiti pitanje postojećih zakonskih normi o dužnostima, pravima i odgovornostima pomorskih agenata i pitanje njihova upisa u posebne registre.

Izrađen je tako upitnik i dostavljen nacionalnim udrugama za pomorsko pravo. Posebna komisija CMI na tome radi.

UNCTAD je Minimum standarda za pomorske agente objavio preporučujući članicama njihovu uporabu.

Oni nisu obvezni, ali su putokaz za nacionalne vlasti i profesionalne udruge, radi izrade vlastitih standarda.

Prema Standardima njihovi su sadržaji i svrha: poboljšanje visoke kvalitete poslovne etike i ponašanja, profesionalne edukacije i iskustva potrebna za daavnje najbolje usluge.

U drugom članku Standardi definiraju pomorskog agenta, nacionalnu vlast koja donosi propise o agentu, pojam profesionalne udruge i strukovne ispite.

¹⁵ U bivšoj Jugoslaviji "Međunarodni pomorski i prometni agenti" imali su Opće uvjete koji su regulirali niz agencijskih pitanja, ali su najmanje bili ugovori po pristupanju.

¹⁶ Odbor za pomorstvo UNCTADA prihvatio je Standarde u ožujku 1988.

Članak 3. Standarda bavi se profesionalnim kvalifikacijama, članak 4. minimumom potrebitih finacijskih sredstava, dok članak 5. predviđa donošenje regulative o strukovnom ponašanju.

Završne odredbe ostavljaju nacionalnim tijelima provedbu ovih preporuka.

CMI je svoj upitnik usmjerio na nacionalnu udrugu za pomorsko pravo, a pitanja su bila u svezi s postojanjem propisa o posebnim kvalifikacijama za pomorske agente, o postojanju posebnih upisnika o pravima, dužnostima i odgovornosti, tarifama pomorskih agenata i ugovorima o pomorskoj agenciji. Na upitnik je odgovorilo 15 zemalja među kojima i Hrvatska.

Upitnik je dopunjen u veljači 1994. s dodatnim pitanjima, radi produbljenja studije.

Na tom pitanju aktivno radi i Međunarodna federacija nacionalnih udruga pomorskih agenata (FONASBA), koje je članica i Udruga pomorskih agenata Hrvatske.

Želja je FONASBE izraditi odrednice za struku i ponašanje, ali i ukazati na potrebu reguliranja ugovora o pomorskoj agenciji kao posebnog ugovora pomorskog ili trgovačkog prava. Na tom poslu Hrvatska je vidljivo uznapredovala.

Summary

CONTRACT ON MARITIME AGENCY

The Croatian Maritime Code represents a great improvement in the regulation of the contract on Maritime agency. That makes the Croatian legislation one of the very few in Europe which regulate this special contract and the maritime agents' status in maritime codes. Such a contract completely differs from the similar contracts of commercial or civil law. The maritime agents' activities are the basic elements of the contract, being defined in the Code as services of representation, mediation and assistance to the principals in the marine field. Some services, such as the clearance of ships and mediation in concluding contracts of employment of ships, are underlined.

The principal duties and rights of maritime agents are regulated, particularly the duty to declare their professional capacity and the right to ensure advances to cover their fees and expenses. If explicitly authorized, the maritime agent may sign a contract of employment of ships for and on behalf of both contracting parties.

A maritime agent invested with a general authorization has a higher authority. According to the Code, the Ministry competent for the maritime business brings the rules on the conditions required to perform the activity of maritime agents.

The problem of maritime agents has been discussed today by some International organizations as the UNCTAD, which has brought the "Minimum standards for shipping agents", as well as by the CMI and FONASBA, which have been working on guidelines for performance of maritime agents' activities and preparing for this purpose questionnaires about the actual stage of this important part of maritime business.